

Besluit RvB M HKA – toekomstvisie Museum voor Hedendaagse Kunst Vlaanderen

- Vlaanderen heeft nood aan volwaardige musea voor hedendaagse beeldende kunst. Daarom is het cruciaal een infrastructuurtraject voor Het Museum voor Hedendaagse Kunst Vlaanderen op te zetten in de komende vijf jaar.
- De onderzoeken van de Vlaamse bouwmeester zijn een inspirerende basis hiervoor, met een dubbelscenario van Overzichtsmuseum en Open Depot/Expertisecentrum. We zien een verscherping: publieksgerichtheid die ook architecturaal wordt uitgedrukt.
- We stellen voor dat minister Gatz een stuurgroep aanstelt ter opvolging van deze urgentie en dat hij mijlpalen vastlegt, met eind dit jaar de keuze van een locatie en aan het eind van deze legislatuur een aanbesteding.

1. Vlaanderen heeft nood aan volwaardige musea, een infrastructuurtraject is daarom cruciaal

Vlaanderen heeft nood aan volwaardige musea voor hedendaagse beeldende kunst. Het is de kunstvorm bij uitstek waarmee Vlaanderen zich kan identificeren, aansluitend bij het historisch belang in de regio van beeldende kunst van de late middeleeuwen over renaissance en barok tot de twintigste eeuw en verder. Een museaal draagvlak hiervoor voegt meteen kracht toe aan een vitale kunstscène en haar kunstenaars, aan een belangrijke marktwerking en aan de vele privéverzamelaars die hier geest, lichaam, have en goed voor veil hebben.

Daarvoor zijn wel volwaardige musea nodig en zo iets vergt een kritische massa die er vandaag niet is. De musea - en de hedendaagse kunstmusea in het bijzonder – blijven een embryonale, onderbenutte beleidsmogelijkheid. Niet voor niets worden overal ter wereld hedendaagse kunstmusea gebouwd en noemt men die hedendaagse kathedralen. Ze zijn symbolen van stedelijke openheid en toekomstgerichtheid en hebben de capaciteit om tref- en pleisterplaatsen te zijn. Welke wereldburger wil er wonen en werken in een regio zonder dit aanbod?

M HKA is een logische startpositie om een volwassen museumproject aan te zetten. De minister deed zelf duidelijke uitspraken in zijn beleidsnota. Hij wil dat M HKA een permanente collectie toont, de collectie dient uitgebouwd. Hij ziet M HKA als een onderzoekscentrum en expertisecentrum voor het veld en als zijn kerninstituut voor het beheer en onderzoek van het hedendaagse kunstpatrimonium van de Vlaamse Gemeenschap. Onderzoek en archiefwerking dienen geïntensifieerd te worden en hij wil een infrastructurele inhaalbeweging voor het M HKA.

2. Het onderzoek is een goede basis, aangescherpt met een focus op publiekswerking.

Het onderzoek van de Vlaams Bouwmeester is inspirerend. We volgen in hoofdlijnen de conclusies; met een dubbelscenario van een **Overzichtsmuseum** en een **Open Depot/Expertisecentrum** (cf. de 'Beeldnatie' in het onderzoek). Dit geheel kan de basis zijn voor een krachtige ruggengraat in profilering en werking die meer dan nu ondersteunend kan werken voor het veld. Dit zal andere instellingen ertoe aanzetten om hun expertisekernen uit te bouwen. We zijn ambitieus, waarbij we weten dat de publieke middelen momenteel niet oneindig zijn.

Een **Overzichtsmuseum** heeft als ruggengraat een vaste collectiepresentatie. Hier biedt het toekomstig museum een chronologisch verhaal aan met de idee van 'avant-garde' als *Leitmotiv*; Vlaanderen heeft tweemaal buitenproportioneel bijgedragen aan de internationale avant-garde en was ook een belangrijke haven voor kunstenaars van elders. Avant-garde staat voor een fundamentele openheid en toekomstgerichtheid waarbij de *cutting edge* kwaliteit van vernieuwende voorstellen voorgaat op de verankering in het vertrouwde. Dit historisch referentiekader is een krachtige basis om een multipolaire wereld tegemoet te gaan waarin gelijkwaardigheid een vereiste is, en die leidt tot een fenomenale verandering in de structurering van wereldbeelden en handelingen. *YouTube is here to stay and more is to come.*

Van een **Overzichtsmuseum** worden naast collectiepresentaties ook brede publiekstentoonstellingen verwacht. Daar dient M HKA in de toekomst nog duidelijker op in te zetten. Naast deze ruimte voor hoofdtentoonstellingen is aansluitend ruimte wenselijk voor tentoonstellingen ontleend aan de opportuniteiten van het moment.

De natuurlijke roeping van M HKA als museum van de Vlaamse Gemeenschap is het beheer van de collectie van die gemeenschap. Het **Open Depot/Expertisecentrum** beantwoordt hieraan. Het koppelt expertise inzake collectiemanagement, documentering en archivering aan een representatieve open depotwerking als draagvlak en zichtbare verbeelding. Hier wordt de collectie van de Vlaamse Gemeenschap beheerd. De informatie- en documentatiefunctie is de motor daarvoor.

Het **Open Depot** is geen 'achterkant' maar een zichtbaar gemaakte werking, verbeeld door de magie van bibliotheek en leeszaal, voorafgegaan door kleine studiepresentaties, zodat ook 'naar achter toe' het museum publiek domein blijft.

We willen immers gaan voor een radicale publieksgerichtheid, het museum als een sociale omgeving. Dit strookt met de recente internationale ontwikkelingen. De traditionele functie van het museum als ontmoetingsplek krijgt vandaag een nieuwe urgentie. Dit is een architecturale uitdaging. Hoe kan publieksgerichtheid hoogwaardig worden uitgedrukt, opgeladen met een veelheid van verschijningsvormen van openbaarheid – lobby, plein, horeca ... - en in staat om parallel ruimte te geven aan uiteenlopende gebruiksmogelijkheden.

Als publiekswerking de centrale inzet voor het museum is, wordt toe-eigening ervan door derden – bezoekers en partners – immers de meest radicale vorm hiervan. Daarbij kunnen zelfs delen van de werking tijdelijk of permanent door derde partijen worden opgenomen.

In het onderzoek van de Vlaams bouwmeester wordt nagedacht over de notie van een verzamelgebouw. Wij zien hier mogelijkheden om 'een protocol voor een nieuwe museale praktijk te ontwikkelen' waarbij diverse partijen een rol zullen krijgen. De notie van een verzamelgebouw gaat verder dan de verhouding tussen architectuur en werking; ze maakt andere partnerschappen en economische modellen denkbaar, waarbij subsidies niet meer de enige hoofdbron van inkomsten zijn en ook de infrastructuur inkomsten genereert. Verder staat ze een gedifferentieerde structuur van *governance* toe, waarbij het kan zijn dat de componenten, zoals depotwerking, feitelijk verschillende structuren zijn met elk een eigen aansturing. Het **Open Depot** is immers een stap in een breder grid van oplossingen voor de depotproblematiek, zowel publiek als privé. Ook deze uitdagingen dienen volgens ons meteen in het traject meegenomen.

3. Concrete stappen

We kijken uit naar de concrete uitwerking van dit project door minister Gatz. De beslissingen die hij zal nemen inzake de provinciale instellingen en zijn gehele visie op het breder veldkader, kunnen daarbij een impact hebben, waar we open voor staan.

We willen voorstellen dat de minister ter opvolging van zijn beleidsbeslissingen inzake M HKA het concept beleidsmatig exact vastlegt, mijlpalen bepaalt voor het traject en een stuurgroep aanstelt, met een vertegenwoordiging van de raad van bestuur, van het kabinet en van de administratie. Tijd en mensen zullen moeten worden gemobiliseerd voor het voorbereidend werk.

Het lijkt ons wenselijk om al tegen midden dit jaar een eerste hypothese van het plan van eisen te hebben en eind dit jaar de definitieve keuze van een locatie.

Het project kan dan stelselmatig worden geconcretiseerd, onder andere met ontwerpend onderzoek, waarbij parallel aan het infrastructuurtraject ook de werking en het beheer onderwerp zijn van reflectie en deelbeslissingen, dit tot en met een eerste steenlegging aan het eind van deze legislatuur.

Tot slot: we zijn laaiend enthousiast over dit verhaal en willen ons er ten volle achter zetten.